

WOJEWODA OPOLSKI

Opolski Urząd Wojewódzki w Opolu
Wydział Polityki Społecznej
Oddział Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej

Sposób realizacji zadania zleconego z administracji rządowej realizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego:

organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług
opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób
z zaburzeniami psychicznymi

ZASADY OGÓLNE	2
I. ORGANIZOWANIE USŁUG	5
I.1. SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA	5
I.2. KWALIFIKACJE OSÓB ŚWIADCZĄCYCH SPECJALISTYCZNE USŁUGI	5
I.3. KONTROLA JAKOŚCI ŚWIADCZONYCH USŁUG.....	7
II. PRZYZNAWANIE PRAWA DO USŁUG.....	8
II.1. POSTĘPOWANIE	8
II.1.1. SOU dla osób dorosłych	8
II.1.1.2. Dokumentacja.....	8
II.1.1.3. Wywiad środowiskowy	8
II.1.1.4. Ustalanie wymiaru i okresu usług	9
II.1.2. SUO dla dzieci i młodzieży.....	11
II.1.2.1. Dokumentacja.....	13
II.1.2.2. Wywiad środowiskowy	13
II.1.2.3. Ustalanie wymiaru usług	14
II.3. ODPŁATNOŚĆ ZA USŁUGI.....	16
II.3.1. Ustalanie odpłatności.....	16
II.3.2. Wnoszenie odpłatności przez stronę.....	17
II.3.3. Zwolnienie z odpłatności.....	17
II.4. DECYZJA ADMINISTRACYJNA.....	18
III. KONTROLA REALIZACJI ZADANIA.....	20
ZAŁĄCZNIKI.....	21

Zasady ogólne

W myśl art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2021 r., poz. 2268 ze zm.)¹, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Stosownie natomiast do art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy, do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przy czym - zgodnie z ust. 2 powołanego artykułu - środki na realizację i obsługę tego zadania, zapewnia budżet państwa.

Z przepisów tych wynika wyraźne rozróżnienie ustawowe pomiędzy usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi, a specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Do tego rozróżnienia nawiązują też przepisy art. 50 ustawy i rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U Nr 189, poz. 1598 ze zm.)². W szczególności - zgodnie z art. 50 ust. 6 ustawy: rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, natomiast odpłatność za takie usługi ustalił - na podstawie delegacji z art. 50 ust. 7 ustawy - Minister Polityki Socjalnej w wymienionym rozporządzeniu.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi³, to świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej:

- 1) skierowane dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) realizowane w miejscu zamieszkania,
- 3) określone w rozporządzeniu,
- 4) udzielane przez osoby posiadające kwalifikacje określone w rozporządzeniu,
- 5) finansowane ze środków budżetu państwa.

Specjalistyczne usługi, które nie spełniają wszystkich wymogów wymienionych w pkt. 1-4 nie są uznawane za świadczenia realizowane w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Oznacza to, że nie mogą być, finansowane ze środków budżetu państwa.

Celem SOU jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez:

- 1) zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadku, gdy są jej pozbawione oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić,
- 2) pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

¹ Zwana dalej: ustawą

² Zwane dalej: rozporządzeniem

³ Zwane dalej: SUO

Osoba z zaburzeniami psychicznymi

Zgodnie z definicją określoną w art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r., poz. 685 ze zm.), osoba z zaburzeniami psychicznymi to osoba:

- 1) chora psychicznie (wykazująca zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzona umysłowo,
- 3) wykazująca inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze przeznaczone są dla osób, o których mowa w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, które posiadają udokumentowane rozpoznanie zaburzeń psychicznych. Za dokument potwierdzający zaburzenie psychiczne uznaje się⁴:

- orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, posiadające symbol przyczyny niepełnosprawności: 01-U⁵ lub 02-P⁶ [§ 32 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r., poz. 857)],
- zaświadczenie lekarza specjalisty (psychiatra lub neurolog) o występujących zaburzeniach psychicznych, posiadające wskazanie choroby/zaburzenia zgodnie z wykazem Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11⁷, opracowaną przez Światową Organizację Zdrowia.

W przypadku dzieci i młodzieży za dokument potwierdzający zaburzenie psychiczne uznaje się dodatkowo: orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej lub publicznej poradni specjalistycznej:

- potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- potrzebie kształcenia specjalnego (o ile z dokumentu wynika rozpoznanie zaburzenia psychicznego), opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (o ile z dokumentu wynika rozpoznanie zaburzenia psychicznego).

Świadczenie usług w miejscu zamieszkania

Miejscem organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest miejscowość, w której osoba wymagająca tej formy wsparcia przebywa z zamiarem stałego pobytu. Konkretnie miejsce świadczenia usług, ze wskazaniem adresu Ośrodek ustala w decyzji administracyjnej przyznającej prawo do świadczenia.

Zasada pomocniczości w pomocy społecznej

Przyznając specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, należy mieć na względzie zasadę pomocniczości, wynikającą z ustawy, która definiuje pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1).

⁴ Do wyboru

⁵ Upośledzenie umysłowe

⁶ Choroby psychiczne

⁷ *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*

Świadczenia, które ustawowo są zapewniane w ramach innych systemów (oświata, ochrona zdrowia), nie mogą być zastępowane świadczeniami z pomocy społecznej. Sposób realizacji świadczeń w ramach innych systemów określają między innymi rozporządzenia wydane na podstawie:

- 1) art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1285 ze zm.),
- 2) art. 127 ust. 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm.)⁸,
- 3) art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r., poz. 685 ze zm.)⁹.

W dokumentach tych zawarto zasady udzielania i organizacji rehabilitacji leczniczej, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizacji kształcenia oraz prowadzenia zajęć rewalidacyjno - wychowawczych dla dzieci i młodzieży przez podmioty zobowiązane w ramach systemów innych niż pomoc społeczna.

Z uwagi na kryteria otrzymywania pomocy w formie SUO - Ośrodek samodzielnie podejmuje decyzję o ich przyznaniu, ustalając:

- 1) zakres,
 - 2) okres,
 - 3) miejsce świadczenia (art. 50 ust. 5 ustawy),
- a zgodnie z § 4 ust. 6 rozporządzenia – określa również liczbę godzin świadczenia.

Oznacza to, że wymiar i zakres usług określony w decyzji administracyjnej nie musi być zgodny z wymiarem wnioskowanym przez stronę czy wskazanym w zaświadczeniu lekarskim. Niemniej, prawo do ustalania zakresu usług zobowiązuje Ośrodek do szczegółowego uzasadnienia wydanego rozstrzygnięcia.

⁸ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie:

- warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r., poz. 1280);
- organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci z dnia 24 sierpnia 2017 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1635);

⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim z dnia 23 kwietnia 2013 (Dz.U. z 2013 r., poz. 529)

I. Organizowanie usług

I.1. Sposób realizacji zadania

Gmina/Ośrodek wykonuje zadanie w jednej z wymienionych niżej form:

- 1) zatrudniając osoby do świadczenia SUO w ramach:
 - umowy o pracę, na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r., poz. 1320 ze zm.),
 - umowy zlecenia, na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.);
- 2) zlecając, na podstawie art. 25 ustawy realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020, poz. 1057 ze zm.) oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi”;
- 3) zakupu usług na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1129 ze zm.) lub kodeksu cywilnego.

Z podpisanych z pracownikami/podmiotami zewnętrznymi umów lub załączników do umów, lub zakresów czynności powinno wprost wynikać, jaki rodzaj usług będzie świadczony przez danego pracownika oraz jaki jest koszt jednostkowy świadczonej usługi.

I.2. Kwalifikacje osób świadczących specjalistyczne usługi

Kwalifikacje realizatorów powinny być odpowiednie do potrzeb klientów oraz zakresu i rodzaju usług. Kwalifikacje osób świadczących SUO określa § 3 rozporządzenia. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu:

- 1) pracownika socjalnego,
- 2) psychologa,
- 3) pedagoga,
- 4) logopedy,
- 5) terapeuty zajęciowego,
- 6) pielęgniarki,
- 7) asystenta osoby niepełnosprawnej,
- 8) opiekunki środowiskowej,
- 9) specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej,
- 10) fizjoterapeuty,
- 11) innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi.

Kwalifikacje do wykonywania zawodu określają odrębne ustawy i akty wykonawcze¹⁰.

¹⁰ Między innymi:

- ustawa,
- ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz.U. z 2019 r., poz. 1026);
- ustawa z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2021 r., poz. 1050 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2020 r., poz. 1289),

Ośrodek pomocy społecznej samodzielnie weryfikuje zgodność kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego kandydata na realizatora SUO. Ośrodek winien posiadać kopie dokumentów potwierdzających kwalifikacje do wykonywania wymienionych wyżej zawodów, bez względu czy sam zatrudnia osoby świadczące usługi czy w ramach realizacji zadania podpisał umowę z podmiotem zewnętrznym.

Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia: osoby świadczące usługi muszą posiadać co najmniej półroczny staż w jednej z jednostek:

- 1) szpital psychiatryczny;
- 2) jednostka organizacyjna pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) placówka terapii lub placówka oświatowa, do której uczęszczają dzieci z zaburzeniami rozwoju lub upośledzeniem umysłowym;
- 4) ośrodek terapeutyczno-edukacyjno-wychowawczy;
- 5) zakład rehabilitacji;
- 6) inna jednostka, świadcząca specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Staż, o którym mowa w § 3 ust. 2 rozporządzenia nie może być zastąpiony kursem w zakresie świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych ani praktyką odbywaną w trakcie studiów. Odpowiedzialność za weryfikację posiadania wymaganego stażu pracy leży po stronie OPS. Ośrodek winien posiadać kopie dokumentów potwierdzających okres stażu w wymienionych jednostkach (świadczenie pracy, zaświadczenie pracodawcy), bez względu czy sam zatrudnia osoby świadczące usługi czy w ramach realizacji zadania podpisał umowę z podmiotem zewnętrznym.

Zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia: w uzasadnionych przypadkach specjalistyczne usługi mogą być świadczone przez osoby, które zdobywają lub podnoszą wymagane kwalifikacje zawodowe określone w ust. 1, posiadają co najmniej roczny staż pracy w jednostkach, o których mowa w ust. 2, i mają zapewnioną możliwość konsultacji z osobami świadczącymi specjalistyczne usługi, posiadającymi wymagane kwalifikacje. Warunki wymienione w § 3 ust. 3 muszą zostać spełnione łącznie, stąd Ośrodek winien posiadać kopie dokumentów potwierdzających:

- 1) zdobywanie lub podnoszenie wymaganych kwalifikacji zawodowych,
- 2) okres zatrudnienia w wymienionych jednostkach (świadczenie pracy, zaświadczenie pracodawcy),
- 3) informację w zakresie możliwości konsultacji z osobami świadczącymi specjalistyczne usługi, posiadającymi wymagane kwalifikacje.

Zgodnie z § 3 ust. 4 rozporządzenia: osoby świadczące usługi, o których mowa w § 2 pkt 1 lit. a, muszą posiadać przeszkolenie i doświadczenie w zakresie:

- 1) umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań,
- 2) kształtowania nawyków celowej aktywności,
- 3) prowadzenia treningu zachowań społecznych.

Warunek wymieniony w § 3 ust. 4 dotyczy wyłącznie osób świadczących usługi:

- 1) dla dorosłych,
- 2) w zakresie uczenia i rozwijania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,

-
- Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej (Dz. U. z 2021 r., poz. 265) – załącznik nr 1,
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. z 2017 poz. 622 ze zm.).

w ramach: kształtowania umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych.

Warunki dotyczące przeszkolenia i doświadczenie w zakresie:

- 1) umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań;
- 2) kształtowania nawyków celowej aktywności;
- 3) prowadzenia treningu zachowań społecznych,

muszą zostać spełnione łącznie. Odpowiedzialność za weryfikację posiadania wymaganego przeszkolenia i doświadczenia leży po stronie OPS. Ośrodek winien posiadać kopie dokumentów potwierdzających okres zatrudnienia w wymienionych wyżej jednostkach (świadectwo pracy, zaświadczenie pracodawcy zaś), bez względu czy sam zatrudnia osoby świadczące usługi czy w ramach realizacji zadania podpisał umowę z podmiotem zewnętrznym.

I.3. Kontrola jakości świadczonych usług.

Obowiązek kontroli jakości świadczonych usług leży po stronie ośrodka pomocy społecznej. Ośrodek winien posiadać dokumentację tworzoną w trakcie realizacji usług w tym:

- 1) dokumentację indywidualną zawierającą:
 - a) kartę czasu pracy osoby świadczącej usługi (załącznik 1),
 - b) indywidualną kartę świadczeniobiorcy (załącznik 2),
 - c) ankiety wypełniane przez świadczeniobiorcę lub jego opiekuna, po upływie pierwszego miesiąca, a także pierwszego i trzeciego kwartału realizowania SUO (załącznik 3),
 - d) inne dokumenty opracowane przez Ośrodek w związku z ustalonymi potrzebami.

Wskazana wyżej dokumentacja nie dotyczy usług rewalidacyjno-wychowawczych, których organizacja określona została szczegółowo w rozporządzeniu w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim;

- 2) dokumentację zbiorczą zawierającą:
 - a) miesięczny rejestr osób objętych SUO (załącznik 4);
 - b) w przypadku zlecenia SUO podmiotom zewnętrznym – miesięczne rozliczenia zawierające: listy imienne klientów sporządzane przez podmiot, któremu zlecono realizację zadania dla OPS z wyszczególnieniem:
 - liczby godzin SUO przyznanych decyzją administracyjną,
 - liczby godzin zrealizowanych,
 - kosztorysu wykonania zadania,
 - realizatorów pracujących ze świadczeniobiorcami (załącznik 5),
 - c) inne dokumenty opracowane przez Ośrodek w związku z ustalonymi potrzebami;
- 3) dokument/dokumenty ustalające cenę 1 godziny usługi (na podstawie analizy kosztów realizacji zadania lub umowy zawartej z osobą/podmiotem przyjmującym zlecenie realizacji zadania).

II. Przyznawanie prawa do usług

II.1. Postępowanie

II.1.1. SOU dla osób dorosłych

Rodzaje SOU dla osób dorosłych określa § 2 pkt 1-4 rozporządzenia, zgodnie z którym do usług tych zalicza się:

- 1) uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- 2) pielęgnacja - jako wspieranie procesu leczenia,
- 3) rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu¹¹,
- 4) pomoc mieszkaniowa.

II.1.1.2. Dokumentacja

Dokumentacja kompletowana w postępowaniu o przyznanie prawa do SUO zawiera:

- 1) wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, a w przypadku działania z urzędu – zgoda tych osób,
- 2) dokument potwierdzający zaburzenie psychiczne u świadczeniobiorcy,
- 3) zaświadczenie lekarza/specjalisty prowadzącego, określające rodzaj, zalecaną liczbę godzin oraz okres świadczenia usług (załącznik 7)¹²,
- 4) rodzinny wywiad środowiskowy część I,
- 5) rodzinny wywiad środowiskowy część II (dotyczy małżonka, zstępnych lub wstępnych, o których mowa w art. 103 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹³),
- 6) ustalony ze stroną (opiekunem prawnym) zakres usług (załącznik 6)¹⁴,
- 7) informację o zabezpieczeniu usług w ramach ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹⁵,
- 8) informację o świadczeniu usług w ośrodkach wsparcia¹⁶,
- 9) oświadczenie o stanie majątkowym,
- 10) dokumenty potwierdzające dochód osoby samotnie gospodarującej/rodziny.

W przypadku kontynuacji usług - ważność:

- 1) dokumentu potwierdzającego zaburzenie psychiczne u świadczeniobiorcy;
- 2) zaświadczenie lekarza kwalifikujące do korzystania z SUO, określające rodzaj, zalecaną liczbę godzin oraz okres świadczenia usług,

wynika z treści tych dokumentów.

II.1.1.3. Wywiad środowiskowy

W trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji, pracownik socjalny ustala zakres potrzebnego wsparcia zgodnie z załącznikiem nr 6. Pracownik socjalny ustala, w jakim zakresie świadczeniobiorca korzysta z pomocy w ramach innych systemów. W przypadku braku dokumentów potwierdzających korzystania przez rodzinę z usług:

- 1) ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) podmiotu leczniczego,

pracownik socjalny informuje o formach wsparcia realizowanych przez te podmioty

¹¹ W zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

¹² O ile dotyczy sprawy

¹³ Jeżeli są takie osoby

¹⁴ O ile dotyczy sprawy

¹⁵ O ile dotyczy sprawy

¹⁶ Np. środowiskowy dom samopomocy

i zobowiązuje wnioskodawcę do dostarczenia dokumentów, potwierdzających złożenie podań o przyznanie wyżej wymienionych form wsparcia¹⁷. Pracownik socjalny ustala również zakres świadczeń organizowany i finansowany w ramach zasobów własnym rodziny.

II.1.1.4. Ustalanie wymiaru i okresu usług

Przed wydaniem decyzji administracyjnej Ośrodek ustala:

- 1) potrzeby świadczeniobiorcy,
- 2) własne możliwości (organizacyjne i finansowe) zakresie zabezpieczenia ustalonego wymiaru potrzeb.

ad.1. Potrzeby świadczeniobiorcy

W przypadku usług dotyczących:

- 1) uczenia i rozwijania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- 2) pielęgnacji, jako wspierania procesu leczenia,
- 3) pomocy mieszkaniowej,

potrzeby świadczeniobiorcy ustala się na podstawie:

- wniosku strony (opiekuna prawnego)¹⁸,
- ustaleń poczynionych w trakcie wywiadu środowiskowego (załącznik 6).

W przypadku usług dotyczących rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, potrzeby świadczeniobiorcy ustala się na podstawie:

- 1) wniosku strony (opiekuna prawnego)¹⁹,
- 2) zaleceń lekarza lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii, z uwzględnieniem usług zabezpieczonych w ramach NFZ.

Ośrodek powinien posiadać:

- 1) zaświadczenie lekarza/specjalisty prowadzącego, określające rodzaj, zalecaną liczbę godzin oraz okres świadczenia usług (załącznik 7),
- 2) informację dotyczącą możliwości (lub braku możliwości) zabezpieczenia usług wskazanych w zaświadczeniu lekarskim przez NFZ.

W przypadku, gdy zakres wskazanych przez lekarza usług:

- 1) jest objęty przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej i strona ma możliwość korzystania z tych usług - ustala się, że potrzeby świadczeniobiorcy są zaspokojone;
- 2) nie jest objęty przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej - potrzeby ustala się zgodnie ze wskazaniem lekarskim;
- 3) jest objęty przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, niemniej:
 - ich wymiar jest niższy niż wskazany w zaświadczeniu - potrzeby ustala się jako różnicę pomiędzy wymiarem określonym w zaświadczeniu, a wymiarem zapewnionym w ramach NFZ,

¹⁷ W przypadku ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – fakultatywnie, w zależności od okoliczności sprawy. W przypadku podmiotu leczniczego – obligatoryjnie, w sytuacji wniosek dotyczy rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu.

¹⁸ W przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony

¹⁹ W przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony

- okres oczekiwania na świadczenie ma negatywny wpływ na stan zdrowia świadczeniobiorcy – potrzeby ustala się zgodnie ze wskazaniem lekarskim, na okres nie dłuższy, niż do chwili zapewnienia świadczeń w ramach NFZ.

W przypadku SUO dla osób dorosłych – ustalony wymiar potrzeb, pomniejsza się o zakres zabezpieczony:

- 1) w ośrodkach wsparcia²⁰,
- 2) przez wnioskodawcę lub jego rodzinę (zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy).

ad 2. Możliwości Ośrodka

Określony w postępowaniu administracyjnym zakres potrzeb Ośrodek odnosi do własnych możliwości (organizacyjnych i finansowych), ustalając m.in.:

- 1) czy na podstawie zawartych umów gmina może świadczyć wnioskowany rodzaj usług,
- 2) w jakim zakresie środki z budżetu państwa przekazane przez Wojewodę Opolskiego – pokrywają ustalone potrzeby .

W przypadku, gdy nie zabezpieczono danego rodzaju SUO (a taką potrzebę ustalono) Ośrodek dokonuje rozpoznania w zakresie możliwości zapewnienia tej formy pomocy na terenie gminy.

W trakcie trwania rozpoznania postępowanie administracyjne zawiesza się zgodnie z zasadami k.p.a.

W przypadku, gdy środki z budżetu państwa nie pokrywają w pełni ustalonych potrzeb Ośrodek wnioskuje do Wojewody Opolskiego o zwiększenie dotacji. W okresie tym Ośrodek, za zgodą wnioskodawcy (opiekuna prawnego) może:

- 1) wydać decyzję uwzględniającą posiadane środki budżetowe,
- 2) zawiesić postępowanie administracyjne, zgodnie z zasadami k.p.a., do momentu otrzymania decyzji Wojewody Opolskiego w sprawie zwiększenia dotacji.

Okres świadczenia usług w decyzji administracyjnej określany jest w oparciu o:

- 1) wniosek strony (opiekuna prawnego)²¹,
- 2) zaświadczenie lekarskie,

przy uwzględnieniu zawartych przez Ośrodek umów i zabezpieczonych środków finansowych z budżetu państwa.

Po dokonaniu ustaleń, o których mowa w pkt a i b - Ośrodek ustala ostateczny wymiar usług w decyzji administracyjnej.

²⁰ Np. środowiskowy dom samopomocy

²¹ W przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony

II.1.2. SUO dla dzieci i młodzieży

Rodzaje SOU dla dzieci i młodzieży określa § 2 pkt 5 rozporządzenia, zgodnie z którym do usług tych zalicza się: zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć: rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo bez względu na stopień upośledzenia organizuje się:

- 1) naukę i zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze oraz
- 2) rehabilitację: leczniczą, zawodową i społeczną.

ad. 1. Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze

Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze organizuje się dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, posiadających orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, wydane przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradniach specjalistycznych²².

akty wykonawcze	<ul style="list-style-type: none">– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim (Dz.U. z 2013 r., poz. 529);– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych porad specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 199 ze zm.);– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1743 ze zm.).
uprawnieni	dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, posiadające orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wydane przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradniach specjalistycznych.
zakres zajęć	<ul style="list-style-type: none">– nauka nawiązywania kontaktów w sposób odpowiedni do potrzeb i możliwości uczestnika zajęć;– kształtowanie sposobu komunikowania się z otoczeniem na poziomie odpowiadającym indywidualnym możliwościom uczestnika zajęć;– usprawnianie ruchowe i psychoruchowe w zakresie dużej i małej motoryki, wyrabianie orientacji w schemacie własnego ciała i orientacji przestrzennej;– wdrażanie do osiągania optymalnego poziomu samodzielności w podstawowych sferach życia;– rozwijanie zainteresowania otoczeniem, wielozmysłowe poznawanie otoczenia, naukę rozumienia zachodzących w nim zjawisk, kształtowanie umiejętności funkcjonowania w otoczeniu;– kształtowanie umiejętności współżycia w grupie;– nauka celowego działania dostosowanego do wieku, możliwości i zainteresowań uczestnika zajęć oraz przejawianej przez niego aktywności.
cel zajęć	wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, rozwijanie zainteresowania otoczeniem oraz rozwijanie samodzielności w funkcjonowaniu w codziennym życiu, stosownie do ich możliwości psychofizycznych oraz indywidualnych potrzeb rozwojowych.

²² Praca przebiega w oparciu o indywidualne programy rewalidacyjno-wychowawcze, które opracowują nauczyciele prowadzący zajęcia we współpracy z psychologiem oraz w zależności od potrzeb z innymi specjalistami.

podmioty zobowiązane do prowadzenia zajęć	<ul style="list-style-type: none"> - przedszkola; - szkoły; - placówki opiekuńczo-wychowawcze; - ośrodki rehabilitacyjno-wychowawcze; - domy pomocy społecznej; - podmioty lecznicze; - domy rodzinne; - poradnie psychologiczno-pedagogiczne.
--	--

ad. 2. Rehabilitacja lecznicza, zawodowa, społeczna.

akty wykonawcze	<ul style="list-style-type: none"> - rozporządzenie Ministra Zdrowia z 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej; - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim; - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1309); - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych porad specjalistycznych; - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1743 ze zm.).
uprawnieni	<p>dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi posiadające przynajmniej jedno z poniższych dokumentów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności o symbolu: 01-U²³ lub 02-P²⁴; 2) zaświadczenie lekarza specjalisty (psychiatra lub neurolog) o występujących zaburzeniach psychicznych, posiadające wskazanie choroby/zaburzenia zgodnie z wykazem Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11²⁵; opracowaną przez Światową Organizację Zdrowia; 3) orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej lub publicznej poradni specjalistycznej: <ul style="list-style-type: none"> - o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, - o potrzebie kształcenia specjalnego (o ile z dokumentu wynika zaburzenie psychiczne dziecka); - opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (o ile z dokumentu wynika zaburzenie psychiczne dziecka);
cel zajęć	<ul style="list-style-type: none"> - usprawnianie, rozwijanie funkcji psychicznych i fizycznych, - korygowanie funkcji zaburzonych, - kompensowanie, czyli wyrównywanie przez zastępowanie, - dynamizowanie rozwoju.
podmioty zobowiązane do prowadzenia zajęć	<ul style="list-style-type: none"> - przedszkola; - szkoły; - placówki opiekuńczo-wychowawcze; - ośrodki rehabilitacyjno-wychowawcze; - domy pomocy społecznej; - podmioty lecznicze; - domy rodzinne; - poradnie psychologiczno-pedagogiczne; - młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

²³ Upośledzenie umysłowe

²⁴ Choroby psychiczne

²⁵ *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*

	<ul style="list-style-type: none"> - młodzieżowe ośrodki socjoterapii; - specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych; - specjalne ośrodki wychowawcze; - ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze.
--	--

II.1.2.1. Dokumentacja

Dokumentacja kompletowana w postępowaniu o przyznanie prawa do SUO zawiera:

- 1) wniosek rodzica/przedstawiciela ustawowego świadczeniobiorcy, a w przypadku działania z urzędu – zgoda tych osób;
- 2) dokument potwierdzający zaburzenie psychiczne u świadczeniobiorcy;
- 3) dokumenty określające potrzeby świadczeniobiorcy, w tym odpowiednio:
 - a) zaświadczenie lekarza/specjalisty prowadzącego, określające rodzaj, zalecaną liczbę godzin oraz okres świadczenia usług (załącznik 8),
oraz odpowiednio:
 - b) orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej lub publicznej poradni specjalistycznej:
 - o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
 - o potrzebie kształcenia specjalnego (o ile z dokumentu wynika zaburzenie psychiczne dziecka),
 - opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (o ile z dokumentu wynika zaburzenie psychiczne dziecka);
- 4) rodzinny wywiad środowiskowy, część I;
- 5) rodzinny wywiad środowiskowy, część II. (dotyczy małżonka, zstępnych lub wstępnych, o których mowa w art. 103 ustawy²⁶),
- 6) informację dotyczącą wykorzystania możliwości zaspokojenia stwierdzonych potrzeb z innych systemów (w ramach ustaw: o ochronie zdrowia psychicznego, o systemie oświaty, o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych) (załącznik 9)²⁷;
- 7) oświadczenie o stanie majątkowym;
- 8) dokumenty potwierdzające dochód rodziny.

W przypadku kontynuacji usług - ważność:

- 1) dokumentu potwierdzającego zaburzenie psychiczne u świadczeniobiorcy;
- 2) opinii lub orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- 3) zaświadczenia ze szkoły lub przedszkola;
- 4) zaświadczenia lekarskiego kwalifikującego do korzystania z SUO, określającego rodzaj, zalecaną liczbę godzin oraz okres świadczenia usług,

wynika z treści tych dokumentów.

II.1.2.2. Wywiad środowiskowy

W trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego lub jego aktualizacji, pracownik socjalny ustala, w jakim zakresie świadczeniobiorca korzysta z pomocy w ramach innych systemów. W przypadku braku dokumentów potwierdzających korzystanie z usług:

- 1) przedszkola,
- 2) podmiotu leczniczego,
- 3) poradni psychologiczno-pedagogicznej,

²⁶ Jeżeli są takie osoby

²⁷ O ile dotyczy sprawy,

- 4) lub innych podmiotów zobowiązanych do prowadzenia zajęć, o których mowa w § 2 pkt 5 rozporządzenia

pracownik socjalny informuje o formach wsparcia realizowanych przez te podmioty i zobowiązuje wnioskodawcę do dostarczenia dokumentów, potwierdzających złożenie podań o przyznanie wsparcia w wyżej wymienionych formach.

Pracownik socjalny ustala również zakres świadczeń organizowany i finansowany w ramach zasobów własnym rodziny.

II.1.2.3. Ustalanie wymiaru usług

Przed wydaniem decyzji administracyjnej Ośrodek ustala:

- 1) potrzeby świadczeniobiorcy,
- 2) własne możliwości (organizacyjne i finansowe) w zakresie zabezpieczenia ustalonego wymiaru potrzeb.

ad.1. Potrzeby świadczeniobiorcy

W przypadku zapewnienia dostępu do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, potrzeby świadczeniobiorcy ustala się na podstawie:

- 1) wniosku strony²⁸,
- 2) orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wydanego przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznej poradni specjalistycznej,
- 3) indywidualnego programu zajęć opracowanego na podstawie diagnozy i zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Ośrodek powinien posiadać:

- 1) zaświadczenie lekarskie określające wymiar usług (załącznik 8),
- 2) informację potwierdzającą dostępność (lub jej brak) do zajęć, które powinny zapewnić właściwe podmioty i wskazującą przyczyny niemożności uzyskania dostępu do tych zajęć.

W przypadku, gdy zakres zajęć określony w indywidualnym programie:

- 1) jest realizowany - ustala się, że potrzeby świadczeniobiorcy są zaspokojone,
- 2) nie jest realizowany - potrzeby ustala się zgodnie z tym programem,
- 3) jest realizowany przez podmiot zobowiązany, niemniej w niższym wymiarze - potrzeby ustala się jako różnicę pomiędzy wymiarem określonym w programie, a wymiarem zapewnionym przez podmiot zobowiązany.

W przypadku zapewnienia dostępu do rehabilitacji, potrzeby świadczeniobiorcy ustala się na podstawie:

- 1) wniosku strony²⁹;
- 2) zaświadczenia lekarza/specjalisty prowadzącego, określającego rodzaj, zalecaną liczbę godzin oraz okres świadczenia usług, w odniesieniu do potrzeb wskazanych w:
 - orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej lub publicznej poradni specjalistycznej o potrzebie kształcenia specjalnego,
 - opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

²⁸ W przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony

²⁹ W przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony

Ośrodek powinien posiadać informację dotyczącą możliwości (lub braku możliwości) zabezpieczenia potrzeb w ramach innych systemów.

W przypadku, gdy zakres wskazanych przez lekarza usług:

- 1) jest realizowany przez podmioty zobowiązane - ustala się, że wnioskowane potrzeby są zaspokojone,
- 2) nie jest realizowany przez podmioty zobowiązane - potrzeby ustala się zgodnie z zaświadczeniem lekarskim,
- 3) jest realizowany przez podmiot zobowiązany, niemniej w niższym wymiarze - potrzeby ustala się jako różnicę pomiędzy wymiarem określonym w zaświadczeniu lekarskim, a wymiarem zapewnionym przez podmiot zobowiązany.

W przypadku, gdy okres oczekiwania na świadczenie gwarantowane w ramach innych systemów ma negatywny wpływ na stan zdrowia świadczeniobiorcy - potrzeby ustala się zgodnie ze wskazaniem lekarskim, na okres nie dłuższy, niż do chwili zapewnienia świadczeń przez podmioty zobowiązane. W każdym przypadku ustalony wymiar potrzeb pomniejsza się o zakres zabezpieczony przez wnioskodawcę lub jego rodzinę (zgodnie z zasadą określoną w art. 2 ust. 1 ustawy).

ad 2. Możliwości Ośrodka

Określony w postępowaniu administracyjnym zakres potrzeb Ośrodek odnosi do własnych możliwości (organizacyjnych i finansowych), ustalając m.in.:

- 1) czy na podstawie zawartych umów gmina może świadczyć wnioskowany rodzaj usług,
- 2) w jakim zakresie środki z budżetu państwa przekazane przez Wojewodę Opolskiego pokrywają ustalone potrzeby.

W przypadku, gdy nie zabezpieczono danego rodzaju SUO (a taką potrzebę ustalono), Ośrodek dokonuje rozpoznania w zakresie możliwości zapewnienia tej formy pomocy na terenie gminy. W trakcie trwania rozpoznania postępowanie administracyjne zawiesza się zgodnie z zasadami k.p.a.

W przypadku, gdy środki z budżetu państwa nie pokrywają w pełni ustalonych potrzeb, Ośrodek wnioskuje do Wojewody Opolskiego o zwiększenie dotacji. W okresie tym Ośrodek, za zgodą wnioskodawcy (opiekuna prawnego) może:

- 1) wydać decyzję uwzględniającą posiadane środki budżetowe,
- 2) zawiesić postępowanie administracyjne, zgodnie z zasadami k.p.a., do momentu otrzymania decyzji Wojewody Opolskiego w sprawie zwiększenie dotacji.

Okres świadczenia usług ustalany w decyzji administracyjnej jest w oparciu o:

- 1) wniosek strony (opiekuna prawnego)³⁰,
- 2) zaświadczenie lekarskie,

przy uwzględnieniu zawartych przez Ośrodek umów i zabezpieczonych środków finansowych z budżetu państwa.

³⁰ W przypadku wszczęcia postępowania na wniosek strony

II.3. Odpłatność za usługi

Zasady ustalania odpłatności reguluje § 4 rozporządzenia.

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia: odpłatność za SUO ustala ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby wymagającej pomocy w tej formie, na wniosek osoby zainteresowanej lub jej opiekuna, w zależności od posiadanego dochodu na osobę w rodzinie.

Zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia: minimalny poziom dochodu, od którego jest obliczana wysokość odpłatności, odpowiada aktualnie obowiązującemu kryterium dochodowemu osoby samotnie gospodarującej, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy. Przedziały dochodu uzyskiwanego przez osobę samotnie gospodarującą lub przypadającego na osobę w rodzinie określają następujące wskaźniki odpłatności:

Dochód osoby samotnie gospodarującej lub przypadający na osobę w rodzinie:	Wskaźniki odpłatności w procentach ustalone od ceny specjalistycznej usługi za 1 godzinę dla:	
	osoby samotnie gospodarującej	osoby w rodzinie
do 100% kryterium, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy	nieodpłatnie	nieodpłatnie
powyżej 100% do 132,5%	1,5%	3,5%
powyżej 132,5% do 165%	3%	7%
powyżej 165% do 187,5%	5%	11%
powyżej 187,5% do 220%	7%	15%
powyżej 220% do 237,5%	11%	20%
powyżej 237,5% do 255%	15%	25%
powyżej 255% do 265%	22,5%	32,5%
powyżej 265% do 275%	30%	40%
powyżej 275% do 282,5%	45%	55%
powyżej 282,5% do 290%	60%	70%
powyżej 290% do 310%	75%	85%
powyżej 310% do 330%	90%	100%
powyżej 330%	100%	100%

II.3.1. Ustalanie odpłatności

Zgodnie z § 4 ust. 4 rozporządzenia: cenę 1 godziny specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi ustala ośrodek pomocy społecznej, na podstawie analizy kosztów realizacji tego zadania lub wynika ona z umowy zawartej przez ośrodek pomocy społecznej z podmiotem przyjmującym zlecenie realizacji zadania.

Koszt 1 godziny usługi świadczonej klientowi oblicza się biorąc pod uwagę wysokość kosztów związanych ze świadczeniem tej formy pomocy, m.in. uwzględniając zakres usług, koszty zatrudnienia, dojazdu do miejsca świadczenia usług oraz niezbędne koszty obsługi stanowiska pracy. Stawka godzinowa może również wynikać z umowy zawartej z osobą lub innym podmiotem przyjmującym zlecenie realizacji zadania.

Zgodnie z § 4 ust. 5 rozporządzenia: opłata za SUO stanowi iloczyn ceny (o której mowa w ust. 4), wskaźnika odpłatności określonego w procentach (o którym mowa w ust. 3) oraz liczby godzin świadczonych usług w ciągu miesiąca.

Zgodnie z § 4 ust. 6 rozporządzenia: Ośrodek wydaje decyzję o liczbie godzin przyznanych miesięcznie SUO oraz o wysokości odpłatności.

Zgodnie z § 4 ust. 7 rozporządzenia: jeżeli wyliczona kwota odpłatności za SUO jest niższa od kwoty określonej w art. 38 ust. 4 ustawy, odpłatności nie pobiera się.

II.3.2. Wnoszenie odpłatności przez stronę

Zasady wnoszenia przez stronę odpłatności reguluje § 5 rozporządzenia, zgodnie z którym opłata za SUO jest wnoszona przez osobę uzyskującą pomoc w formie specjalistycznej usługi lub jej opiekuna, bezpośrednio lub przelewem do kasy urzędu gminy, w terminie do 15 dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym wykonano usługę. Powyższy przepis jednoznacznie określa, że opłatę wnosi się:

- bezpośrednio lub przelewem do kasy urzędu gminy,
- w terminie do 15 dnia każdego miesiąca,

co oznacza, że organ nie może rozstrzygnąć w tym zakresie inaczej niż ustalono to w rozporządzeniu³¹. Jednocześnie informacja o sposobie wnoszenia odpłatności (w tym nr konta bankowego) oraz jej termin powinien być określony w decyzji administracyjnej.

Jednostki samorządu terytorialnego przekazują pobrane dochody z zakresu realizacji zadań administracji rządowej w terminach określonych w art. 255 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U z 2021 r., poz. 305 ze zm.).

II.3.3. Zwolnienie z odpłatności

W § 6 rozporządzenia określono zasady zwalniania z odpłatności. Zgodnie z tym przepisem: szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba zainteresowana może być

- 1) na jej wniosek lub
- 2) na wniosek pracownika socjalnego,

częściowo lub całkowicie zwolniona z ponoszenia odpłatności na czas określony, zwłaszcza ze względu na:

- 1) konieczność korzystania co najmniej z dwóch rodzajów SUO;
- 2) konieczność ponoszenia opłat za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej lub ośrodka wsparcia i za pobyt członka rodziny w placówce opiekuńczo-wychowawczej, leczniczo-rehabilitacyjnej, opiekuńczo-leczniczej lub pielęgnacyjno-opiekuńczej;
- 3) konieczność korzystania przez więcej niż jedną osobę w rodzinie z pomocy w formie specjalistycznych usług lub usług opiekuńczych, w tym co najmniej jedną przewlekłą chorobą;
- 4) zdarzenie losowe.

Jak wynika z treści przepisu ma on charakter otwarty, co oznacza, że zwolnienia z odpłatności Ośrodek może dokonać również z innych przyczyn. Nie zwalnia to jednak organu z uzasadnienia podjętej decyzji.

Z odpłatności zwalnia się tylko osobę, której organ taką odpłatność ustalił w decyzji przyznającej prawo do świadczenia, zgodnie z zasadami określonymi w § 4 rozporządzenia.

W postępowaniu w sprawie częściowego lub całkowicie zwolnienia strony z ponoszenia odpłatności na czas określony dokumentacja zgromadzona przez Ośrodek zawiera:

- 1) wniosek strony lub pracownika socjalnego,
- 2) decyzję przyznającą prawo strony do SUO i ustalającą odpłatność za usługi,
- 3) dokumentację potwierdzającą „szczególnie uzasadniony przypadek”,

³¹ Np. zezwalając na dokonywanie opłat pracownikom Ośrodka czy też ustalając termin wniesienia opłaty na dzień 10 każdego miesiąca.

- 4) decyzję o całkowitym lub częściowym zwolnieniu strony z odpłatności.

II.4. Decyzja administracyjna

Wydana decyzja administracyjna, kończąca postępowanie w sprawie ustalenia prawa do SUO zawiera składniki określone w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U z 2021 r., poz. 735 ze zm.).

1. Podstawa prawna: przyznanie prawa do SUO następuje w formie decyzji administracyjnej, na podstawie art. 106 ust. 1 ustawy, po spełnieniu przesłanki/przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy z art. 7 ustawy. Organ przywołuje również odpowiednie do prowadzonej sprawy przepisy:
 - 1) ustawy, w tym: art. 50 ust. 1 albo 2, art. 50 ust. 5;
 - 2) rozporządzenia.
2. Rozstrzygnięcie (osnowa) ustala:
 - 1) nadane stronie uprawnienie określające (zgodnie z wymogami art. 50 ust. 5 ustawy): zakres, okres i miejsce świadczenia usług;
 - 2) zobowiązanie strony w zakresie ponoszonej przez nią odpłatności za przyznane usługi.
3. Uzasadnienie decyzji posiada:
 - 1) uzasadnienie prawne, zawierające wyjaśnienie stronie wszystkich przepisów wskazanych w podstawie prawnej decyzji;
 - 2) uzasadnienie faktyczne³², zawierające wyjaśnienie stronie: powodu przyznania pomocy (odniesienie się do sytuacji zdrowotnej³³, rodzinnej, dochodowej) oraz jej zakresu.

Wyjaśnienie zakresu przyznanych usług, dokonuje się poprzez opis zgromadzonych w postępowaniu dokumentów, na podstawie których organ ustalił:

- a) faktyczne potrzeby strony wynikające z:
 - wniosku i zaświadczenia lekarskiego,
 - informacji o zabezpieczeniu potrzeb w ramach innych systemów (pozyskanych od strony i innych podmiotów),
 - informacji dotyczących zaspokojenia potrzeb w ramach własnych możliwości (pozyskanych w trakcie wywiadu środowiskowego),
- b) możliwości organizacyjnych i finansowych Ośrodka.

Wyjaśnienie ustalonej odpłatności za usługi zawiera informacje na temat:

- a) zgromadzonych dokumentów potwierdzających wysokość dochodów strony/rodziny,
- b) właściwego wskaźnika odpłatności, o którym mowa § 4 ust. 2 rozporządzenia,
- c) kosztu 1 godziny przyznanej usługi (lub więcej, jeśli decyzja przyznaje prawo do kilku SUO),
- d) kosztu ustalonego dla strony (wyliczonego zgodnie z § 4 ust. 5 rozporządzenia),

³² Mając na uwadze uznaniowy charakter decyzji i obowiązki organu administracji publicznej z tym związane, wyjaśnić należy, że orzekające w sprawie organy, winny przez właściwe motywowanie decyzji realizować zasadę przekonywania wyrażoną w art. 11 k.p.a. Zasada ta nie zostanie zrealizowana, gdy organ pominie milczeniem niektóre dowody zgromadzone w sprawie, czy też twierdzenia, wyjaśnienia strony, albo nie odniesie się do faktów istotnych dla sprawy bądź okoliczności podnoszonych przez stronę. Motywy rozstrzygnięcia, w tym odniesienie się do żądań i twierdzeń strony, winny się znaleźć właśnie w uzasadnieniu decyzji, w taki sposób, aby nie można było zarzucić organowi dowolności.

³³ Na podstawie dokumentu potwierdzającego zaburzenie psychiczne (zaświadczenie lekarskie, orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, orzeczenie lub opinia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej)

- e) wskazania 15 dnia każdego miesiąca, jako daty, w której strona winna uiścić opłatę,
 - f) sposobu dokonania opłaty [kasa lub przelew (wskazanie nr konta bankowego)].
4. Pouczenie w zakresie prawa strony do wniesienia odwołania (lub zrzeczenia się tego prawa) oraz o konieczności zgłaszania organowi wszelkich zmian mających wpływ na prawo do przyznanych świadczeń.

III. Kontrola realizacji zadania

Zgodnie z art. 22 pkt 8 ustawy wojewoda nadzoruje realizację zadania określonego w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy.

Zasady sprawowania przez wojewodę nadzoru i kontroli w pomocy społecznej określa rozdział 4 ustawy oraz rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U z 2020 r., poz. 2285).

Ocena jednostki kontrolowanej dokonywana jest na podstawie dokumentacji zgromadzonej przez jednostkę w ramach realizacji zadania określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy.

Kontrola, prowadzona przez inspektorów Wydziału Polityki Społecznej obejmuje badanie zgodności:

- 1) sposobu organizacji SUO,
- 2) sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie prawa do świadczeń i ustalania odpłatności.

z przepisami ustawy i kryteriami określonymi w przyjętym przez Wojewodę Opolskiego, *Sposobem wykonywania zadania zleconego z zakresu administracji rządowej: organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w województwie opolskim.*

Stwierdzone nieprawidłowości mogą stanowić podstawą do zwrotu przez gminę środków z dotacji wojewody. Zgodnie bowiem z art. 169 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021, poz. 305 ze zm.): dotacje udzielone z budżetu państwa:

- 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- 2) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości

podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 1 lub pkt 2.

Podstawą do zwrotu dotacji udzielonej na realizację usług, w części pobranej na nieuprawione świadczenie specjalistycznych usług jest w szczególności świadczenie usług:

- osobom nieuprawnionym,
- przez osoby nie posiadające kwalifikacji,
- poza miejscem zamieszkania.

Opracowanie:

Agnieszka Kasprzyk, starszy inspektor wojewódzki

Mirosław Próchniak, starszy inspektor wojewódzki

Załączniki

Załącznik 1.

Karta pracy

Imię i nazwisko świadczeniobiorcy	
Adres świadczenia usługi	
Imię i nazwisko realizatora usług	
Nazwa usługi	
Miesiąc	

Dzień miesiąca	godziny świadczenia usługi od...do...	Liczba godzin	Podpis klienta	Uwagi
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				
31.				
Razem:			-	-

.....
Podpis realizatora

Indywidualna karta świadczeniobiorcy

Imię i nazwisko świadczeniobiorcy	
Adres świadczenia usługi	
Imię i nazwisko realizatora usług	
Nazwa usługi	
Miesiąc	
Liczba godzin usług zrealizowanych (w tym częstotliwość wizyt w tygodniu)	
Ocena stanu psychicznego usługobiorcy	
Ocena funkcjonowania społecznego usługobiorcy	
Działania podejmowane z usługobiorcą w trakcie realizacji SUO	
Nastawienie usługobiorcy do realizatora SUO	
Trudności i problemy w realizacji SUO	
Efekty SUO	
Inne uwagi	

.....
Podpis realizatora

Ankieta
wypełnia świadczeniobiorca lub jego opiekun

Imię i nazwisko świadczeniobiorcy			
rodzaj usługi			
Imię i nazwisko realizatora usług			
PYTANIA	ODPOWIEDZI		
	Tak	Nie	Nie wiem
Czy jest Pani/Pan zadowolona / -ony z usług?			
Czy usługi świadczone są zgodnie z umówionymi terminami?			
Czy godzina świadczonej usługi realizowana jest przez 60 minut?			
Czy zdarzyło się, że umówionej usługi nie wykonano i nie powiadomiono o tym Pani/Pana?			
Czy osoba, która świadczy usługi jest punktualna?			
Czy osoba, która świadczy usługi jest przygotowana do pracy?			
Czy osoba, która świadczy usługi wyjaśnia jakim celu podejmuje dane czynności?			
Czy zauważa Pani/Pan pozytywne efekty usług?			
Czy ma Pani/Pan zastrzeżenia do świadczonych usług?			
- jeśli tak to jakie?			
Inne uwagi osoby wypełniającej ankietę			

Miesięczny rejestr osób objętych SUO

OSOBY DOROSŁE							
Miesiąc.....							
Lp.	Nazwisko i imię świadczeniobiorcy	Rodzaj SUO	Liczba zrealizowanych godzin SUO	Stawka	Odpłatność	Koszt OPS	Pełny koszt

DZIECI I MŁODZIEŻ								
Miesiąc.....								
Lp.	Nazwisko i imię rodzica/opiekuna	Nazwisko i imię dziecka	Rodzaj SUO	Liczba zrealizowanych godzin SUO	Stawka	Odpłatność	Koszt OPS	Pełny koszt

Miesięczne rozliczenie

Nazwa i adres podmiotu/realizatora SUO								
Miesiąc								
Lp.	Nazwisko i imię świadczeniobiorcy ³⁴ / rodzica/opiekuna ³⁵	Nazwisko i imię dziecka ³⁶	Rodzaj SUO	Realizator SUO	Liczba SUO przyznanych decyzją administracyjną	Liczba zrealizowanych godzin SUO	Stawka	Odpłatność

.....
 Data i podpis osoby uprawnionej

³⁴ Dotyczy osób dorosłych

³⁵ Dotyczy osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży

³⁶ Dotyczy dzieci i młodzieży

Zakres usług realizowany w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych³⁷

Rodzaj usługi	Wymiar godzin ³⁸
uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym:	
Kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych.	
– samoobsługa, zwłaszcza wykonywanie czynności gospodarczych i porządkowych, w tym umiejętność utrzymania i prowadzenia domu, w tym:: 1. 2.	
– dbałość o higienę i wygląd, w tym: 1. 2.	
– utrzymywanie kontaktów z domownikami, rówieśnikami, w miejscu nauki i pracy oraz ze społecznością lokalną, w tym: 1. 2.	
– samoobsługa, zwłaszcza wykonywanie czynności gospodarczych i porządkowych, w tym: 1. 2.	
– wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego, w tym: 1. 2.	
– korzystanie z usług różnych instytucji, w tym 1. 2.	
Interwencje i pomoc w życiu w rodzinie.	
– pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych - poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe, wsparcie psychologiczne, rozmowy terapeutyczne, w tym: 1. 2.	
– ułatwienie dostępu do edukacji i kultury, w tym: 1. 2.	
– doradztwo, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny, której członkiem jest osoba uzyskująca pomoc w formie specjalistycznych usług, w tym: 1. 2.	
– kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z osobami bliskimi, w tym: 1. 2.	
– współpraca z rodziną - kształtowanie odpowiednich postaw wobec osoby chorującej, niepełnosprawnej, w tym: 1. 2.	
Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych	
– w uzyskaniu świadczeń socjalnych, emerytalno-rentowych, w tym:	

³⁷ Wzór ten, po zmodyfikowaniu może również służyć jako załącznik uszczegóławiający zakres przyznanych usług do wydanej decyzji administracyjnej

³⁸ Tygodniowo lub miesięcznie

1.	
2.	
– w wypełnieniu dokumentów urzędowych, w tym:	
1.	
2.	
Wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.	
– w szukaniu informacji o pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia lub alternatywnego zajęcia, w szczególności uczestnictwo w zajęciach warsztatów terapii zajęciowej, zakładach aktywności zawodowej, środowiskowych domach samopomocy, centrach i klubach integracji społecznej, klubach pracy, w tym:	
1.	
2.	
– w kompletowaniu dokumentów potrzebnych do zatrudnienia, w tym:	
1.	
2.	
– w przygotowaniu do rozmowy z pracodawcą, wspieranie i asystowanie w kontaktach z pracodawcą, w tym:	
1.	
2.	
– w rozwiązywaniu problemów psychicznych wynikających z pracy lub jej braku, w tym:	
1.	
2.	
pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi, w tym:	
– nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków, w tym:	–
1.	
2.	
– pomoc w uzyskaniu ulg w opłatach, w tym:	–
1.	
2.	
– zwiększanie umiejętności gospodarowania własnym budżetem oraz usamodzielnianie finansowe, w tym:	–
1.	
2.	
pielęgnacja - jako wspieranie procesu leczenia	
pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, w tym:	
1.	
2.	
uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, w tym:	
1.	
2.	
pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,	
pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania, w tym:	
1.	
2.	
w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny, w tym:	
1.	
2.	
pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia, w tym:	
1.	
2.	
pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych, w tym:	
1.	
2.	

rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych		
	zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii, współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług: w tym:	
	1.	
	2.	
pomoc mieszkaniowa		
	w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat, w tym:	
	1.	
	2.	
	w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych, w tym:	
	1.	
	2.	
	kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu, w tym:	
	1.	
	2.	

.....
Data i podpis świadczeniobiorcy/opiekuna

.....
 Pieczęć zakładu opieki zdrowotnej
 lub praktyki lekarskiej

Zaświadczenie lekarskie

Imię i nazwisko

Data urodzenia.....

Adres zamieszkania.....

Rozpoznanie.....

Symbol zaburzenia psychicznego.....

Rodzaj i liczba godzin specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach: – rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu:	Ilość godzin	
	w tygodniu	w miesiącu

Zaświadczenie jest ważne na okres:.....

.....
 Data i podpis lekarza/specjalisty

Zaświadczenie lekarskie

Imię i nazwisko

Data urodzenia.....

Adres zamieszkania.....

Rozpoznanie.....

Symbol zaburzenia psychicznego.....

Rodzaj i liczba godzin specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

Rodzaj usługi	Ilość godzin		Jaki specjalista powinien świadczyć usługę
	w tygodniu	w miesiącu	
w ramach zajęć rewalidacyjno-wychowawczych:			
w ramach rehabilitacji:			

Zaświadczenie jest ważne na okres:.....

Zaznaczyć właściwe:	
Dziecko nie wymaga skorzystania z dodatkowej pomocy w ramach dostępu do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, ponieważ pomoc organizowana przez szkołę jest wystarczająca	
Dziecko nie wymaga skorzystania z dodatkowej pomocy w ramach dostępu do zajęć rehabilitacji medycznej ponieważ ma możliwość dostępu do zajęć w ramach NFZ,	
– w tym celu otrzymało skierowanie do:	

.....
Data i podpis lekarza/specjalisty

Zaświadczenie

Imię i nazwisko dziecka.....

Imię i nazwisko rodzica/opiekuna.....

Czy dziecko posiada opracowany Indywidualny Program Rewalidacyjno-Wychowawczy na bieżący rok szkolny?

Formy pomocy jakimi dziecko jest objęte, ponad obowiązkowy program nauczania:

Rodzaj wsparcia	Liczba godzin			
	zajęcia grupowe		zajęcia indywidualne	
	w tygodniu	w miesiącu	w tygodniu	w miesiącu
pedagog				
pedagog specjalny				
oligofrenopedagog				
psycholog				
logopeda				
Inny specjalista (jaki?):				
wsparcie w ramach rehabilitacji fizycznej:				

Czy dziecko ma możliwość skorzystania ze wsparcia innych specjalistów, zapewnionego przez szkołę/przedszkole, a rodzic/opiekun zrezygnował z proponowanej formy pomocy?.....

Jeśli tak, to proszę o wskazanie z pomocy jakich specjalistów dziecko może dodatkowo skorzystać:

Rodzaj wsparcia	Liczba godzin			
	zajęcia grupowe		zajęcia indywidualne	
	w tygodniu	w miesiącu	w tygodniu	w miesiącu

Inne uwagi szkoły/przedszkola w zakresie organizowania dla dziecka przez OPS dostępu do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz rehabilitacji

.....

.....
 Data i podpis osoby wystawiającej zaświadczenie
